

Något om falska läror

Ämnet är av obegriplig vikt. Vad har du, sedan du förlorat den rätta läran? Vad har du för livet, för döden, för evigheten, sedan du förlorat den rena, himmelska sanningen, och nu irrar omkring i villfarelser och ovisshet, liksom en avbruten kvist på vida havets vågor kringdrivas av alla väders vindkast? Vad fäste har du då för din arma odödliga själ uti en ond tid och en farlig värld? När du ej mera vet något visst och bestämt om Guds mening med oss, Guds vilja och råd om vår frälsning, vad skall då borttaga samvetskvalen, giva dig ro och frid för dina synder? När ingenting är för dig gudomligt, utan allt är blott mänskliga meningar, vad skall då giva dig kraft till helgelse, till köttets dödande, till hopp och tålamod? Vad har du för tröst och stöd i alla livets skiften, mödor och sorger? Och slutligen, när du ej länge kan stanna på jorden, utan måste lämna stranden och giva dig ner uti dödens flod, var skall din fot få grund, ditt hjärta visshet och trygghet?

Och skulle du somna i falsk tröst, var hamnar du då, vad har du då i evigheten? Korteligen: »Om du far vilse från sanningen», så har du förlorat allt, förlorat Kristus, försoningsblodet, nåden, förlorat din själ, himmelen och saligheten, såsom aposteln säger till de förförda galaterna: *I ären alldeles skilda från Kristus, »I som genom lagen viljen rättfärdiggöras; I ären fallna ifrån nåden; Kristus gagnar eder intet, och I ären pliktiga att hålla hela lagen, om I någonsin skolen varda saliga* (Gal. 5).

Då nu härtill kommer, vad Guds ord förutsagt och den närvarande tidens mångfaldiga erfarenhet besannar, »att i de yttersta dagarna tillstunda svåra tider», då falska Kristi och falska profeter skola bliva allt flera och satans djuphet allt obegripligare i den mån, som det lider mot aftonen och blir mörkt och kallt i kristenheten, så är det visserligen en viktig fråga: Huru skall en kristen säkrast bevaras för alla finare och grövre villfarelser och bibehållas i den rena, himmelska läran? Därpå vilja vi nu svara på följande sätt.

Det första, som fordras, om du vill bliva bevarad för falska läror är: *att du icke anser dig fri från all fara därför, icke är säker*, utan att du med skälig fruktan betraktar och hörsammar Kristi och hans apostlars varningar. Detta angår nu icke blott några otrogna och villfarande människor, utan just de rätta kristna, som hava den rena läran, ja, som med Andens ljus fattat henne, som under egen andlig erfarenhet, uti bättring och tro, uti den helige Andes skola hava lärt himlavisheten och fått det största ljus och klarhet i läran; just sådana böra betänka detta ämne och betänka det med fruktan. Ty märk: det var just till upplysta och otrogna lärjungar, som Kristus, Paulus, Johannes ställde sina allvarsamma varningar för »falska profeter», »för mångahanda och främmande läror», för ett »annat evangelium», än det som Paulus hade predikat. Du tycker, när du kommit till evangeliets ljus och klarhet, att nu är det ingen fara, nu vet du, vilket som är sanningen eller lögnen, nu skall du aldrig kunna bedragas; men vakta dig för denna tanke! Vore denna tanke sann, så måste Kristus och hans apostlar hava talat i vädret, talat onödiga och fåfänga ord, när de varnat sina lärjungar och sagt, att faran är stor. Men Kristus och hans apostlar hava sannerligen icke talat fåfänga och meningslösa ord eller givit obehövliga varningar; därför tro säkert, att det är endast ett självbedrägeri, när du tycker, att du är utan fara.

Men att faran är stor även för rätta kristna, har Kristus tillkännagivit särskilt därmed, att han säger om de falska profeterna: *de skola komma till eder i fårakläder* (Matt. 7:15) och åter i Matt. 24: 24, *att de, om möjligt, skola förföra även de utvalda*. Detta är ju förskräckligt. Likaså säger aposteln Paulus i 2 Kor. 11:13-15: *Ty sådana äro falska apostlar, bedrägliga arbetare, som förskapa sig till Kristi apostlar. Och det är icke underligt; ty satan själv förskapar sig till en ljusets ängel. Därför är det icke något synnerligt, om även hans tjänare förskapa sig till rättfärdighetens tjänare*. Av dessa och flera dylika Skriftens ord borde vi kunna förstå, att faran icke är så liten, att villfarelsen icke är så märkbar och lätt att undvika, som vi ofta tycka. »Fårakläderna» måste betyda någon sådan likhet med de rätta fåren, att dessa om möjligt är, skola förvillas att anse för ett får, vad som likväl är en ulv.

När satan förskapat sig till en »ljusets ängel», och »hans tjänare förskapa sig till Kristi apostlar» och synas, liksom de vore »rättfärdighetens tjänare», vem vill då vara säker att aldrig kunna förföras? Ja, när, »om möjligt

vore, *de utvalda skola varda förförda*, så borde sannerligen varje upplyst kristen, som ju icke kan vara mer än en »*utvald*» eller hava mera ljus och fasthet, än »*de utvalda*», billigt frukta, att även han kan bliva förförd,

Men nu är det icke härmed nog, att villfarelsen vet ikläda sig detta förvillande sken av sanning och överensstämmelse med det gudomliga ordet; härtil kommer ännu, att den ock i allmänhet har en synnerlig tjusningskraft, en sådan tilldragande och intagande kraft, att man ofta ej begriper, varuti den består. En huvudsaklig grund till denna tjusningskraft kan väl i allmänhet ligga däruti, att djävulen, den gamle tjusaren, som besvek Eva med sin illfundighet, har sitt spel däruti, samt att den fallna, fördärvade människan, med ormasäden i sitt innersta, av naturen älskar mer mörkret än ljuset, mer lögnen än sanningen; men även kan man oftast upptäcka, att tjusningskraften ligger i själva villfarelsens egen natur och ursprung, i det att den vanligen icke är annat än ett uttalande och predikande av detsamma, som redan förut ligger i människans eget tycke, hennes förnufts slut och böjelser; - i det att den blott uttalar och predikar just detsamma, som du och jag redan tusende gånger tyckt, tänkt eller önskat.

Men nu är det en allmän och given sak, att man ingenting hellre tror, än det som man själv tycker, tänker eller önskar. Guds ord åter, Guds tankar och vägar äro sådana, att allt förnuft, tycke och känsla äro i en evig och beständig strid däremot. Här i ligger då en naturlig grund till den synnerliga tjusningskraft, som man funnit villfarelsen hava. Härav förklaras ock lätt, varav det kommer, att en villfarelse, som den ene anser så grov, att han högeligen undrar, att någon enda kan förledas därav, på samma gång är den finaste för andra, nämligen för dem, som äro i sådant själstillstånd, att de själva tänka, tycka eller önska just detsamma, som villoläran uttalar, eller något ditåt. T.ex. om någon lär, att synden icke är synd, att »det går an» att leva så eller så vilt och fräckt stridande emot Guds heliga bud; eller att vi varda rättfärdiga av gärningarna, eller av »kärleken», och icke av tron på Kristus; eller att Jesus ej var Kristus, den utlovade, eller ej Guds Son o.s.v., så äro dessa och dylika villfarelser i de troende kristnas ögon så grova och hiskliga, att de anse dem blott skola lända till skräck och avsky, icke till förförelse; men den blinda, fördömda världen tycker icke så.

För henne äro de idel nya och efterlängtade ljus och fullkomligheter; ty hon har själv tusende gånger tyckt och tänkt just detsamma eller åtminstone önskat att så få tro. Hon slukar dem därför med all begärlighet, de äro hennes läckraste mat och dryck, ja, den »drav, som svinen äta». Det, som skall snärja och förvilla de väckta och de troende, måste vara av finare art, såsom t.ex. om någon lär, att vi väl varda rättfärdiga utan gärningar genom tron på Jesus Kristus, men nämligen då, när vi finna oss hava ett rent hjärta, en odelad avsky för alla synder (således att Kristus icke »gör den *ogudaktige* rättfärdig», utan endast den förut helgade, - icke först rättfärdigar och sedan helgar, utan tvärt om); eller att, såsom Luther uttrycker djupheten av en sådan villfarelse, »vi varda väl rättfärdiga av tron, men icke utan lagens gärningar».*

Eller om någon lär, att efter vi ju varda rättfärdiga utan gärningar, genom tron allena, så att varken synden förminskar eller våra goda gärningar föröka den rättfärdighet, varmed vi bestå inför Gud, så kan det ju icke heller i levernet vara nödigt att vara så nogräknad att undfly det onda och göra det goda; - eller att, efter ju lagen icke kan göra någon levande, han ej heller bör predikas; - eller att, efter ju Kristus aldrig kan förlikas med synden och därjämte är mäktigare än allt ont, så måste han ju, så snart han rätteligen mottages, genast och på en gång utrensa allt inneboende ont ur det hjärta, där han vill ingå, så att, liksom han är fullkomlig både i helighetsnit och i makt, så varda ock vi i samma stund fullkomligt fria ifrån all synd och anfäktning o. s. v.

Se, när sådant öppet uttalas, predikas och med en mängd sönderplockade och missbrukade bibelspråk förfäktas, då är det som de väckta och troende äro i fara, - då är det icke underligt, om dessa redliga och ödmjuka själar, som alltid äro missnöjda med sig själva, som ofta misstänka sin kristendom och frukta, att felet, varför de ej någonsin blivit som de bort, torde vara, att de ej ännu rätt omfattat Kristus och sanningen, utan hemligen äro på någon orätt väg; ja, därunder ofta tänkt just detsamma, som uttalas i nämnda villfarelser och beprisas såsom ett nytt himmelskt ljus; ej underligt, om sådana själar nu intagas och förvillas av dessa läror.

Tag här t.ex. den första och den sista av nyssnämnda finare villfarelser och märk, vilken stark tjusningskraft de måste hava, och huru just samma röster oupphörligen tala i de väcktas bröst.

Vad är ett allmännare och mäktigare hinder för evangeliets mottagande, än just dessa tankar: »Nog är Gud nådig, nog är Kristi förtjänst tillräcklig, men *jag!* - jag är ju icke ännu, som jag bör, - jag måste ju *först bliva bättre*; först bliva fri från syndiga tankar, som jag ännu har; mitt hjärta måste ju först renas; icke kan jag få nåd, innan detta skett;» - men - är icke villfarelsen då redan uttalad? Är det icke denna, som kväver och dödar så många väckta själar just i födelsen? Är det icke emot denna självrättfärdighetsvillfarelse, som allt evangelium och varje Kristi tjänare måste med alla krafter, först och sist, arbeta, predika, varna, upplysa? Men tänk då, när tvärtom själva villfarelsen har sina profeter som yrka, driva och försvara detsamma, som ligger så djupt och innerligt i varje människas blod, hjärta och förnuft! Då måste tjusningens kraft varda fruktansvärt stor.

Likaså den villfarelsen, att Kristus, i den stund han rätt mottages skall göra mig fri från all *inneboende* synd, huru ligger ej denna såsom en ropande röst redan förut hos de troende, så att de tänka: »Huru kan det vara rimligt, att Kristus skall bo genom tron uti mitt hjärta, och att jag ändå skall känna så mycken synd och strid och dunkelhet hos mig? Huru troligt är det ej, att jag bedragit mig! Hjärtat är ett illfundigt ting! Det är billigt, att jag begynner tänka på en ny väg, att jag antager denna, som ju endast yrkar och lovar en fullkomning, som jag hittills så ängsligt sökt men aldrig funnit; det kan ju åtminstone ej skada att bliva fullkomlig!»**

Och vidare: jag bör ju tro Kristus om *gott, om allt gott!* Jag vill giva blott *honom* äran, att det är blott *han* som verkar allting uti mig - och då bör jag ju även tro, att han gör mig fullkomligt ren, ej blott *inför Gud*, utan även *uti mig själv*» o. s. v. Om jag nu blott förgäter eftersinna, huruvida Kristus *lovat* detta (nämligen att på en gång göra mig fri från all synd och strid, eller om han icke däremot förberett mig på frestelser och lovat i alla strider stå mig bi), huru lätt är det icke gjort, att jag blir tjust av villfarelsen och nu gör till min *lära* detsamma, som jag så innerligt önskat, och som Adams barn så mycket gärna tro om sig, nämligen att de äro utan synd! Och har jag en gång fått en fast tro på villfarelsen och nu, med denna för ögonen, läser bibeln för att där söka stöd för densamma så skall jag intet annat se där, än ideliga bekräftelser för min nya lära; liksom om jag sätter ett rött glas för mina ögon, alla föremål, som jag skådar därigenom, synas mig röda, - ett gult glas och alla synas mig gula.

Må detta endast tjäna till exempel på, huru lätt det är gjort, och huru det tillgår att bliva snärjd av dödliga villfarelser. Här är ett exempel på vad det kan innebära: *de skola komma till eder i fårakläder* - och att, om möjligt, även de utvalda skola varda förförda. Och härav bör var och en lära att icke vara säker, icke anse sig fri för faran att förföras. Men har du nu denna fruktande ande, så att du rädes för att förföras, vad bör du då vidare göra för att förvaras i sanningen?

Svar:

1: *bed*

2: *rätt pröva andarna*

3: *växa i Kristi kunskap*

Låt oss först betrakta detta sista! Vill du förbliva i sanningen och bevarad för villfarelsernas förförelse, så får du icke åtnöja dig med att blott hava kommit till sanningen eller att mera lösligt och ytligt hava omfattat den utan du *måste* vinnlägga dig om ett *djupare inträngande, om tillväxt och befastande* uti densamma, eller vad apostlarna uttrycka sålunda: *Då I således, mina älskade, veten detta förut, så vakten eder, att I icke rycken med i de tygellösas villfarelse och avfallen från eder egen fasthet, utan väx i nåden och vår Herres och Frälsares, Jesu Kristi, kunskap. Varen icke barn i förståndet, utan varen barn i ondskan, men i förståndet varen fullkomliga. Till dess vi alla hinna till enheten i tron och i Guds Sons kunskap, till en fullkommen man, till Kristi fullhets*

åldersmått, på det att vi icke mera må vara barn, som kastas och kringdrivas av varje lärdomsväder, genom människornas spel, genom illfundighet i villfarelsens ränker. (2 Petr. 3:17, 18; - 1 Kor. 14: 20; - Ef. 4:13, 14).

Många kristna, som för övrigt synas vara rättsinniga, som glädjas av evangelium och sin vunna benådning, tyckas dock hava en synnerlig liknöjdhet för den vunna skattens bevarande, i det att de aldrig bemöda sig om att tillväxa och befästas i frälsningens kunskap, aldrig börja själva öva sig i ordet och bönen m.m., utan äro härutinnan liksom döda kroppar, som endast av andra måste sättas i rörelse; sålunda bero dessa av andras pådrivande, andras varnande, tröstande, undervisande. Men när sådan yttre drivkraft saknas, är där intet eget andligt studium, ingen enskild bön, ingen egen kristlig verksamhet, korteligen ingen *övning*. Därav blir då följden, att de alltid förbliva lösliga och ytliga, »alltid barn i förståndet», som lätt »låta förföra sig av mångahanda och främmande läror», som vända och böja sig så länge hit och dit, liksom rör för vindarna, till dess de fastna i någon villfarelse, och där måhända bliva de fasta och orörliga.

Väl kan man här sätta i fråga, om sådana någonsin haft något sant liv, om de någonsin hade funnit den dyra pärlan, den stora skatten, då de icke mer fruktade att förlora densamma, icke bekymrade sig om dess bevarande; - ty det vanliga är, att sådant som den sökande själens bekymmer var om skattens *vinnande*, sådant blir ock, sedan den vunnits, hennes bekymmer om dess *behållande*, men Kristus omtalar några sådana, hos vilka väl ett liv upptändes, men snart utsläckes, och liknar dem vid den säd, som föll på »*stengrunden*», eller på en tunn jord ovanpå berget, där säden, just emedan den ej låg djupt, hastigt och lätt gick upp men ock lika hastigt och lätt borttorkade. Men så omtalar ock Kristus några andra, hos vilka den goda säden föll ibland »*törnena*», och törnena växte upp tillsammans med den goda säden och förkvävde den, vilka törnen äro »*bekymmer och rikedom och livets lust*» (Luk. 8).

Här händer nu med läran, vad som händer med hela livet eller alla ordets frukter i själen. Att sanningen förloras dels genom jordmånens grundhet, »*stengrunden*», dels genom »*törnena*», »*bekymmer, rikedom och livets vållust*», det tillgår på åtskilliga sätt: t.ex. en kristen faller i en svår och ihärdig syndafrestelse, hans rena sinne och rena lära stred en lång tid däremot och fördömde synden, så att han åtminstone icke kunde få synda i fred. Men nu börjar han tröttna av striden. På samma tid vet han av en lära, som försvarar hans synd, han vill lära närmare känna grunderna för denna lära; han låter den gamla ormen framställa sina skäl; han funderar och överlägger; under tiden verkar hans vilja på hans förstånd, liksom kvinnan på sin man, så att han *finner* detsamma som han *önskade* att finna; han börjar ogilla allt bestämt avgörande i saken; nu inträder tjusningens och förblindelsens tillstånd, och - han är fången i villfarelsens armar.

Men vägarna äro många: En annan kristen hade ett ömt och känsligt hjärta för sämja och *endräkt med alla*, ville icke stöta sig med någon, utan älskade frid; en tredje var i bekymmersamma omständigheter för sin bärgning, så att han ansåg sig nödvändigt behöva sina medmänniskors gunst, för att få åtnjuta deras hjälp och bistånd; dessa bägge äro i samma snara, så snart de bliva omgivna av ett villfarande religionsparti, helst om det är stort och mäktigt. Då tyckes det bliva dem en tvingande nödvändighet att icke förkasta detta; då måste de bemöda sig om en sådan kärlek och ödmjukhet, varigenom de icke ogilla någons meningar, utan samman jämkä, antaga och förena de mest olika ämnen; nu får vitt icke heta vitt, svart får icke heta svart, utan allt måste sammanblandas till ett dunkelt grått.

Nu äro de redan sådana, om vilka *Luther* säger: »De hava *ingen viss lära*, utan inbillning, tvekan, vantro och villomeningar; äro pladdrare och lära *intet*, som är *beständigt och fast*», - allt enligt Davids ord: *I deras mun är intet visst* (Ps. 5:10). Och på sådant sätt hava de redan »avfallit ifrån sin egen *fasthet*», förlorat *vissheten* i den rena läran och kringdrivas nu så länge i sin ostadighet, till dess, såsom redan är sagt, de fastna i villfarelsen och då verkligen själva tro, vad de till en början endast av människobehagsamhet eller av människofrukten tills vidare ville bifalla.

Här se vi då, huru viktig den apostoliska förmaningen är att *växa* och *stadfästas* i nåden och vår Herre Kristi kunskap, att icke alltid förbliva barn i förståndet eller låta kringdriva sig av varje lärdomsväder. Men huru detta tillgår, nämligen att växa och stadfästas i sanningen, det se vi av dessa friska nådebarn, vilka, så snart de kommit till andligt liv och ljus, genast börja bekymras om dess förökande och bibehållande, genast börja fråga: Men huru skall jag nu kunna bliva stående intill änden? - och nu börja de att läsa, nu bedja, nu bekänna Kristus, nu gå ut ifrån världen och all orättfärdighet; nu skaffa sig sådana böcker, som hava vittnesbörd om sig, och vilkas anda och kraft är bevisad genom frukterna; - och se; sådana själar bliva alltid lärda till Guds rike och fasta i sanningen; ja, på detta sätt bliva de enfaldiga och olärda under tiden goda teologer; de bliva visa uti sitt sinne och veta vad de hava att tro eller tvärtom att fly och förkasta. Följ sådant exempel.

Läs flitigt Guds heliga ord; men läs det i *rätt avsikt*, nämligen för att förnimma, vad Gud själv velat säga om varje sak; läs det med *misstro* till *dig själv* och därför med *anropande av Anden*; läs det i *ordning* och giv akt på *sammanhanget* och *huvudsaken* av varje ställe; läs det med *lydaktighet*, så att du själv börjar verkställa vad det kräver, - då först skall du rätt förstå det, - ja, då skall du icke blott få bokstavlig kunskap, utan ock det sanna, levande ljus, den visshet och klarhet, som Anden giver och som endast rättsinniga och levande själar hava, varom åter Luther säger: »Den helige Ande är ingen *scepticus* (tvivlare, som anser ingenting för visst), han har icke inskrivit i våra hjärtan någon oviss villomening, utan en kraftig och stor visshet, som icke låter oss vara ostadiga; och emedan Gud ej låter oss drivas hit och dit, så gör han oss (honom vare därför lov!) så vissa, som vi äro därom, att vi lekamligen leva, eller att två och tre är fem.»

Och har du fått denna visshetens Ande, så var honom trogen, lek aldrig med sanningen; låt två och tre alltid vara fem, aldrig mer och aldrig mindre; låt vitt alltid vara vitt och svart alltid vara svart, låt sanning vara sanning och lögn vara lögn. Till sådan fasthet förmana oss apostlarna, då de sade: *Var en icke barn i förståndet, låten eder icke förföras av mångahanda och främmande läror; vakten eder, att I icke ryckens med och avfallen från eder egen fasthet.*

Vi hava av det föregående funnit, huru nödigt det är för en kristen, om han icke skall avfalla från sin »fasthet» vid sanningen, att icke hålla allting för gott eller för Guds ord, som utgiver sig därför, utan väl pröva andarna, innan han tror dem; såsom aposteln Johannes förmanar: *Mina älskade, tron icke var och en ande, utan pröva andarna, om de äro av Gud; ty många falska profeter hava utgått i världen* (1 Joh. 4:1). Så långt ifrån att ett sådant prövande vore orätt, vore de trogna förbjudet eller omöjligt, så se vi av detta språk, att det är dem uttryckligen ålagt, - och vi hava sett, att det är så nödvändigt och viktigt, som det är oss angeläget att icke bliva förförda och evigt förlorade. Och Kristus sade icke: I skolen *icke kunna* känna dem; utan han sade tvärtom: *I skolen känna dem* av deras frukt.» Dock sade han icke heller, att var och en skulle hava förmåga att åtskilja olika röster, utan att det var hans får, som hade denna sin hörsel. *Mina får höra min röst, men en främmande följa de icke* (Joh. 10: 5, 27).

Här återstår nu således endast den frågan såsom den viktigaste, vilket som är det *rätta sättet* att pröva andarna. Först är det ganska nyttigt att förstå och märka den åtskillnaden, att de andar, som kunna bliva oss skadliga, äro av tvenne olika slag. Somliga äro egentliga *ulvar*, vilka med särskilda, uppgjorda villoläror falla in uti Kristi fårahjord med verkligt nit och strävande att omvända dem från sanningen till »ett annat evangelium». Andra åter äro endast döda, odugliga legoherdar, vilka med sin predikan icke vilja eller uträtta något annat, än att själva hava sin näring, och vilka därför under tiden kunna föra en efter bokstaven otroligt regelrätt lära, men hava endast det felet, att de äro döda, att de icke själva leva efter sin lära, samt att de icke med nit och trohet vårda fåren o.s.v. Denna skillnad har Kristus i synnerhet i Joh. 10:12, 13 gjort tydlig, då han talar både om ulvarna och om de lejda herdarna, och huru dessa senare fly, när ulven kommer, då de borde göra honom motstånd.

De förra eller ulvarna kallas eljest i skriften »*falska profeter*», »*falska apostlar*», »*antikrister*» m.m., och till dem hörde galaternas förvillare, samt alla de s.k. kättarna, som i kyrkans första tider - ja, i alla tider - oroat Guds församling. De senare eller legoherdarna, kallas i Skriften även »*stumma hundar*» m.m. (Jes. 56:10) och till dem hörde i allmänhet de skriftlärda och fariséerna, som sutto på Moses stol, d. ä. lärde Guds heliga lag, och om vilka Kristus befallde, att man skulle göra efter deras lära men icke efter deras gärningar (Matt. 23: 2, 3); ja, till dem må även räknas ängeln för församlingen i Sardes, om vilken Kristus (i Upp. 3:1) endast anmärkte, att han var »*död*», - vilket bevisades av hans *gärningar* (v. 2), ehuru han eljest, förmodligen genom sin »*lära, hade namnet, att han levde*».

De förra förföra huvudsakligast med läran, de senare med levernet. De förra skulle man tycka, borde endast av läran kunna igenkännas och dömas, - det kunna de ock ofta, men när de så fint och mästerligt bekläda och förfäktat sina villosatser, och med ett visst begagnande av själva Skriftens ord, att en kristen börjar förbryllas, att, »om möjligt, de utvalda varda förförda», då är det gott att hava och använda den regel, som Kristus gav: »*av deras frukt skolen I känna dem*». Detta blir således huvudregeln för den, som vill rätt pröva andarna. O, att kristna ville i sådana viktiga frågor mera uppsöka och efterfölja det sätt och den regel, som Herrens Ande givit, än följa sitt eget tycke, sitt eget sätt!

Men vad nu först *lärans* prövande angår, så hava vi därom tvenne tänkvärda språk av ungefär enahanda innehåll. Det förra lyder så: *Har någon profetia, så vare hon i överensstämmelse med tron* (Rom. 12: 6). Det andra är detta, som Jesus sade om sina får: *Jag är känd av de mina, mina får höra min röst - men en främmande följa de icke* (Joh. 10: 5, 41, 27). Dessa äro de bästa reglerna för *lärans* prövande. Måtte vi blott rätt förstå och efterfölja dem! *Har någon profetia, så vare hon i överensstämmelse med tron*, d. ä. om någon utlägger Skriften - ty *profetia* betyder här liksom i 1 Kor. 14: *Skriftens utläggning* - så måste hans utläggning vara sådan, att den i allt överensstämmer med »den kristliga trons huvudartiklar, grundade i klara Skriftens språk, och vilka (trons huvudartiklar) fördenskull äro sig själva uti allt likformiga och med ett innerligt sammanhang inbördes oupplösligen förenade» (såsom doktor *Gezdius* talar över detta språk). Så betyder här *tron* - »i överensstämmelse med *tron*» - »den kristliga trons huvudartiklar, grundade i klara Skriftens språk».

Men liksom det bland alla himmelens ljus finns endast en sol, så är det ock bland alla den kristna *lärans* klara och väglysande trosartiklar en enda, som är solen för dem alla, nämligen *Kristus*, såsom *världens ende försonare, vår enda rättfärdighet inför Gud, ja, »vägen, sanningen och livet*». Om denna alla artiklarnas artikel av vår kristna tro vill *Luther* förstå det ordet »*tron*» och säger därför över detta språk: »Härigenom är all den lära och utläggning över Skriften vådeligen förkastad, som leder oss på våra egna gärningar och under trons namn gör falska kristna och verkhelgon. Ty vad som lärar oss att annorlunda fördriva synden än allena genom tron på Kristus, förutan alla gärningar, det är strax icke mer likformigt och överensstämmande med tron, såsom t.ex. all klosterlevnad, spökandars uppenbarelsen, skärselden» o.s.v.

Korteligen: den som allenast väl fattat *Kristus*, nämligen i sitt hjärta levande fattat den stora försonings- och rättfärdiggörelseartikeln, samt de därifrån utgående och därmed sammanhängande artiklarna, om vilken storartikel (Gud vare lov och ära!)

Skriften icke är dunkel, utan ljus och klar som solen, huru dunkla än många andra stycken tyckas vara; - se, den som väl fattat denna huvudartikel, han har ett stort ljus, en säker ledstjärna, en osviklig probersten, regel och rättesnöre, varefter han kan mäta, pröva och rätta alla läror i världen. Vad som strider emot Kristus måste alltid vara villfarelse; ty *Kristus* är hela Skriftens kärna och stjärna, *Kristus* är »*vägen, sanningen och livet*».

Om då någon vill lära mig, att vi varda rättfärdiga av gärningarna, så svarar jag: »*då vore Kristus fåfängt död, din lära är icke i överensstämmelse med tron*; - vill någon säga mig, att lagen ej mer behöver predikas, då svarar jag: då bleve ock Kristus obehövlig, ty »*synden kände jag icke utan genom lagen*», och där synden ej kännes, där frågar man icke efter försonaren; - vill någon lära mig, att jag kan på en gång bliva kvitt all inneboende synd,

så svarar jag: då behövde ej Kristus vara »en försvarare hos Fadern» (1 Joh. 2:1), som »alltid lever för att bedja för oss» (Ebr. 7:25) utan då hade det varit nog, att han en gång rättfärdiggjort och helgat mig; - vill någon säga mig, att Kristus icke kan giva oss sin lekamen och blod i nattvarden, svarar jag: då vore han icke Gud allsmäktig o.s.v. - Korteligen, den som blott känner sin Herre Kristus, han kan efter honom pröva och bedöma alla läror, allt eftersom de äro »i överensstämmelse med tron» eller icke.

Härmed överensstämmer nu förträffligt Kristi ord: *Mina får känner mig. Mina får höra min röst - men den främmande följa de icke.* Se nu här, huru Kristus talar, och märk det väl. Mina får känna mig, höra min röst, de känna mitt sinne och hjärta, mitt sätt och maner med syndare, de veta, huru jag plägar tala och handla; det som överensstämmer därmed, det höra och följa de; det som strider däremot, det fly de; så måste dessa orden förstås, ty »rösten», herderösten, måste innefatta allt det, som utmärkte Kristus såsom den gode herden, som lät sitt liv för fåren - allt, varav denne herde igenkännes, således i synnerhet själva *sinnnet* och *andan* av allt, vad han talade och gjorde; och äntligen allt, som drager till herden, som förer själar till Kristus och gör dem till hans får.

Den som då endast väl känner den gode herden, han kan vid varje röst, som låter höra sig, blott eftersinna, om den är enlig med Kristi röst, Kristi sinne, Kristi lära, - eftersinna, om Kristus plägade så tala och handla med syndare - och på det sättet skall han säkrast märka, vilka som äro hans tjänare eller icke. Satan och hans tjänare kunna väl bruka många ord, lika med Kristi, men i själva *sinnnet*, i *riktningen*, där kunna de icke likna honom. Däremot kunna ock Kristi trogna tjänare ofta fela uti ett ord, en mening; - såsom man ock hos var och en alltid finner något fel, ty eljest vore de icke människor; men »rösten», herderösten, den får icke fela eller saknas; själva *sinnnet* och *andan* av deras verksamhet och lära är alltid enlig med Herren Kristi - *den gode herdens röst* genomgår allt vad de lära och verka; - »ty om någon icke har Kristi Ande, så hörer han icke honom till» (Rom. 8: 9).

Vem kan säga, vad aposteln eljest menade, när han icke skrev: pröva lärarna, utan *pröva andarna, om de äro av Gud?* Vem kan säga, vad annat Kristus menade, när han icke sade: Mina får känna mina ord, utan sade: *de känna mig, de höra min röst?* Den därför, som ville väl minnas och iakttaga den regeln, skulle i alla tider välsigna den, nämligen: *Skilj mellan rösten och mellan ett eller annat ord* - och minns, att goda, sanna, heliga ord och *tankar* kunna väl lånas och brukas där, varest likväl ej finnes ett enda tecken av den gode herdens *röst*.

Och tvärt om kunna väl felaktiga uttryck och tankar finnas där, varest likväl den gode herdens röst genomgår hela läran och verksamheten. Många hava just genom att förbise eller förgäta denna åtskillnad blivit förvillade. Somliga av dem, som förgätit att akta på *rösten*, hava av de goda, vackra, sanna, allvarliga *orden* låtit bedraga sig att tro, att där bodde en herde, varest likväl ulven bodde, och varest den gode herdens röst, anda och sinne aldrig förspordes.

Andra hava på samma väg låtit skrämma sig ifrån den gode herdens allra trognaste och största tjänare, då de nämligen tagit sig före att granska alla deras uttryck och därunder alldeles förgätit giva akt på *rösten*, utan fallit in uti ett spetsfundigt hårklyveri, varigenom de kunnat finna fel uti de trognaste Kristi tjänares skrifter; - och nu bortskrämda från dessa, hava de blivit sina egna tolkare, uppgjort egna nya läror, blivit, såsom aposteln säger, »sjuka i spörsmål och ordstrider, av vilka uppkomma avund, tvedräkt, smädelser, onda misstankar».

Därför, där du finner herdens röst genomgå hela läran, så att allt *drager till den gode herden*, pånyttföder och fostrar själar för den gode herden, så att de bliva hans får, bliva nya, levande, troende, saliga, kärleksfulla och gudfruktiga människor, så att såsom huvudtecknet är på Kristi får, de hava den färg och de ljud, som utmärkte den stora saliga skaran i himmelen, nämligen att de, komma ur den stora bedrävelsen och tvagna i Lammets blod, sjunga Moses och Lammets sång: »*Lammet, som är slaktat*» m.m. - där du finner detta den saliga skarans tecken och en röst, som samlar sådana själar till Sions berg, - där, där har du sannerligen herdens röst.

Ty herdens röst måste ju vara allt, som förer själar till honom - vartill fordras både lag och evangelium, både bättring och tro, såsom Kristus både predikade och befälde predika »*bättring och syndernas förlåtelse bland*

alla folk». Giv allenast akt uppå, om verkligen dessa bägge predikas, och predikas så, att de människor, som mottaga läran, föras av henne till herden, så att de bliva Kristi får, vilka i *honom* och hans förtjänst hava sitt allt, sin tröst och berömmelse, sin skatt och glädje, såsom nyss sades - då vet du, att herderösten är där. Men predikas det åter så, att något annat än Kristus och hans förtjänst blir mera upphöjt och viktigt, både i predikan och *deras* hjärtan, som trognast omfatta henne, så att dessa fästas vid något, som icke är Kristus, såsom vid sig själva eller vid någon from verksamhet eller under lagen, och de där stanna och tröstas i följd av själva läran, så vet du genast, att den gode herdens röst icke är där rådande; ty uti den gode herdens röst måste Kristus vara A och O, det första och det sista, måste allt driva och draga till Kristus.

Men är det nu först avgjort, att rösten är den gode herdens, och att du likväl skulle däruti påträffa en mening, som du ej fullt förstår, så avgör ej genast, att den är orätt, bida litet, lev och väx i nåden och vår Herre Kristi kunskap, så torde du på en annan tid förstå den och finna den rätt. Men är där åter något, som du finner vara bestämt orätt, - något, som strider emot klara, tydliga bibelord, - så förkasta det genast, även om det kommer från det största helgons mun, - vilket väl kan hända; ty Gud har aldrig på en gång givit sina heliga ljus i alla stycken, så är och dessutom deras ljus aldrig så fullkomligt, att de icke alla med Paulus erkänna: »*vi förstå endels*»; men deras tillfälliga misstag äro aldrig sådana, att de upphäva någon livsartikel. Vore det orätta, som du funnit, av sådan art, att det strider emot någon *huvudartikel* av vår evangeliska tro, så undersök genast, om det är en *verklig lärosats, som drives, predikas och försvaras*, eller om det endast är *ett tillfälligt felaktigt och tvetydigt uttryck*: i förra fallet har du misstagit dig på rösten, det är icke en god herde, du hört, utan en ulv, eftersom han driver och försäkrar något, som strider emot *tron*, emot dess *huvudartiklar*; men i senare fallet, eller om det endast är ett tillfälligt fel, så gör såsom en gammal kristen en gång sade: »Om en fluga faller i min mjölk, så tar jag genast bort flugan, men mjölken bortkastar jag icke.»

Märk och minns väl följande regel: En kättare eller falsk apostel utmärker sig alltid därigenom, att han *driver, förfäktar och inskärper någon viss bestämd och emot livsartiklarna stridande villfarelse*, och på samma gång *angriper, förkättrar och motsäger något visst stycke av den uppenbara himlaläran*; den som icke så gör, utan i allmänhet driver sanningen, men endast har ett tillfälligt förfelat uttryck, han är ingen kättare. Denna anmärkning gör även Luther, när han säger: »Vart och ett parti har alltid en eller flera särskilda lärosatser, som äro uppenbarligen falska och utan svårighet kunna bevisas vara av djävulen, och dem de uppenbarligen *lära, driva och försvara* såsom rätta, pålitliga och nödiga till att tro och hålla. Lögnanden kan dock icke så dölja sig, att han icke på slutet måste fram med sina klor, av vilka man kan bliva varse och känna igen den glupande ulven. Däruppå kan du få exempel och vedermälen hos alla sekteriska och falska andar, såsom hos vederdöparna i vår tid, de där, såsom bekant är, icke lära rätt om Kristus, ej heller om tron och sakramenten, utan hålla döpelsen för ett blott tomt tecken, förakta det muntliga eller utvärtes ordet och Skriften, föregiva särskilda uppenbarelser utom Guds ord, samt lasta och upphäva äktenskapet, emedan de lära: en man kan väl övergiva sin hustru, om hon är av en annan tro än han, och i dess ställe taga sig andra, en eller flera. Likaledes vilja de göra all egendom gemensam, icke erkänna någon överhet eller regering och ej kalla något annat gott, än vad som stämmer in med deras tro etc., just såsom de forna manikéerna, som även ävlades med dylika galenskaper. Därav måste då följa, att ock dessa brista ut i några så grova streck, att man därav handgripligen kan märka deras anda.» (Luth. ev. post., pred n:o 81, § 54, 55, 56.)

Men vare detta nog om andarnas provande efter *läran*. Kan du dock ännu med allt aktgivande på läran icke komma till visshet uti några andars provande, utan du förbryllas därav, att även de åberopa Skriften såsom grund för sina lärosatser, så ger dig Kristus en annan, ännu mera avgörande regel och säger: *Av deras frukt skolen I känna dem. Icke hämtar man väl vindruvor av törnen eller fikon av tistlar? Så bär vart och ett gott träd god frukt, men det dåliga trädet bär ond frukt. Ett gott träd kan icke bära ond frukt, icke heller kan ett dåligt träd bära god frukt.* Matt. 7:16-18.

Dessa ord giva oss förträffligt hälsosamma lärdomar i avseende på sättet att pröva andarna. Först skola vi i anledning av dessa ord besinna, att den lära, som icke skaffar någon frukt, är en död lära; och därav igenkännas legoherdarna, vilka under tiden icke driva någon egentlig villfarelse, men en död renlärighet. Varhelst Kristus med sin predikan drager fram, där har han i alla tider samma verkningar med sig. Där hans evangelium i sanning predikas, där har det ännu alltid samma frukter, som det för 1800 år sedan hade, då det förkunnades av honom själv och hans apostlar, ehuru i mer eller mindre ymnighet.

Men de frukter och verkningar, som man alltid såg, där Kristus och hans apostlar foro fram, voro i synnerhet dessa tvenne: först blevo alltid (såsom redan är sagt om herderösten) några själar uttagna från världen och förvandlade till hans får, blevo nya människor, gudfruktiga, troende, saliga, himmelskt sinnade människor; för det andra började alltid djävulen och hans hop, i synnerhet de självfromma, de skriftlärd och fariséerna, att taga illa vid sig över den saken, att klaga över parti och söndringar, att emotsäga, förfölja, beljuga. Se, varest intet av dessa tecken förspörjes, där är sannerligen läran död, där har du legoherdarna.

Men för det andra: vad Kristus anmärkte om den goda jordens olika fruktbarhet, i det att somt bar trettio-, somt sextio- och somt hundrafaldig frukt, det gäller även om olika *Kristi* tjänare och deras skrifter, ehuru de äro alla lika trogna; de giva dock icke alla lika sund och kraftig själaspis, hava icke alla lika, starka och vackra andliga barn. Därav följer, att valet även mellan dessa är av ganska stor vikt. I detta val blir en begynnare på salighetens väg ofta villrådig, kastad av och an, dels av egen smak, dels av andras omdömen. Vem skall han här tro? Sannerligen, här vore ingenting tryggare att förlita sig på, än *Kristi* ord; här kan han icke få någon säkrare anvisning, än den som dessa ord giva: *Av deras frukt skolen I känna dem.*

Om han endast finge veta, vilka *frukter* den ena eller andra läraren eller boken frambragt i världen, vad den ena eller andra *uträttat*, då visste han, vilken som hade den kraftigaste och ymnigaste andan; ty var och en förstår lätt, att den lära som uträttar mera, som skaffar mera frukt, måste vara mera anderik, sund och kraftig, än den, som uträttar mindre. Detta *frukternas vittnesbörd* står vida högre, än det som min smak och alla människors omdöme innebära.

Min smak är dock blott *min* smak, och andra människors omdömen äro dock blott *människors*. Nu hava vi alla en olycklig benägenhet att icke tro någonting hellre än oss själva, vår egen smak, vårt eget tycke och omdöme; men en kristen måste, i synnerhet uti en sak av så viktiga följder, göra något annat, än naturen lär. Sannerligen, den, som icke frågar efter detta högre vittnesbörd, som han enligt *Kristi* ord får av frukterna, utan blott följer sin smak, lär icke hava synnerligt allvar och nit om sin själs bästa.

Men låtom oss nu återkomma till ämnet: de falska andarnas prövande. Kristus säger: *Av deras frukt skolen I känna dem*; de skola eljest icke lätt kännas, de skola komma till eder i *fårakläder*; de skola icke visa klorna och säga: »Jag är en ulv, vakta dig för mig», utan de skola skicka sig på det frommaste sätt och hava vackra och starka ord i munnen, så att, om möjligt, de utvalda skola varda förförda; men - *av deras frukt skolen I känna dem*. Så talar Kristus. Varför skulle vi icke följa det sätt, som han anvisat? Se upp därför, icke blott på deras ord, utan på det, som följer därav, på frukterna!

Nu hava vi redan funnit, att den lära, som icke skaffar någon frukt, är död. Detta bör dock icke så tagas, som skulle var och en lära, vilken bär frukt, därför redan bestämt vara den rätta läran. Nej, nej. De falska apostlarnas lära bär även frukt. Att läran bär frukt, bevisar endast, att hon har *något slags* liv, någon anda. Du måste därför även pröva själva frukterna, om de äro *rätta*, goda, d. ä. om de äro *desamma*, som plägade följa av *Kristi* evangelium.

Vilka dessa frukter voro och i alla tider måste vara, det finna vi väl genom hela bibeln; men i Gal. 5 kap. äro de särskilt samlade och uppräknade på följande sätt: *Men Andens frukt är kärlek, fröjd, frid, långmodighet, mildhet, godhet, trohet, saktmodighet, återhållsamhet.*

Här stå de väl nu för våra ögon, nämnda vid sina namn; men att göra en rätt tillämpning härav och därefter rätt pröva andarna, därtill är icke vem som helst bekväm, därtill fordras ett andligt öga, ett kristligt upplyst sinne, därtill fordras att av egen erfarenhet känna dessa frukters inre halt och betydelse. Därför är det ock blott de trogna lärjungarna, som Kristus anbefaller denna prövning, på det att de icke skola varda förförda. Men med allt andligt ljus vågar dock icke en kristen att döma något utom ordet. Han vill därjämte även se dess beskrivning på dessa frukter. Sådana beskrivningar finnas där även rätt tydliga. Låtom oss, blott såsom till exempel, betrakta en eller annan av dessa frukter sådana de i Guds ord äro beskrivna.

Den första var »*kärleken*». Denna är ock den största och viktigaste samt alla de andras moder; ty »*kärleken är all lagens fullbordan*»; kärleken är den mest utmärkande egenskapen både hos Gud och hans barn; därför heter det: »*Gud är kärleken*», hans barn äro kärlekens. Därför, om jag vore full av andlig erfarenhet, full av kunskap i evangelii hemligheter, talade och predikade bättre än eljest någon på hela jorden, om jag vore full av kraft och nit för Guds sak och omsider bleve en martyr för sanningen och låte mitt blod rinna, men icke hade kärleken, så vore jag ännu en styggelse för Herren. Kanske detta är för mycket sagt. Vad säger aposteln? *Om jag talade med människors ock änglars tungor, men icke hade kärlek, så vore jag en klingande malm eller en ljudande cymbal. Och om jag hade profetia och visste alla hemligheter och all kunskap, och om jag hade all tro, så att jag kunde förflytta berg, men icke hade kärlek, så vore jag intet. Och om jag utskiftade alla mina ägodelar och gav min kropp till att brännas, men icke hade kärlek, så vore det mig till intet nyttigt.* 1 Kor. 13:1-3.

Betänk dessa orden och märk, huru viktigt det är att giva akt på detta tecken. Men se, om nu du blir varse en Andens man, som har ovanlig kunskap i evangelii hemlighet och i allt Guds ord, har stor kraft och brinnande nit för Guds sak på jorden, då säger du väl med trygghet: Den mannen är ett välsignat Kristi redskap, på den mannen åtminstone kan jag icke bedraga mig; den mannen behöver man då icke vidare pröva o.s.v. Men huru aktar du då dessa apostelns ord? Då måste aposteln Paulus för dig bliva en lögnare, som säger, att mannen med allt detta kan vara blott en »*klingande malm*», vara till intet nyttig, så vida han ej har ännu en egenskap, som heter *kärlek*. Men du menar, att det aldrig kan sättas i fråga, att icke *den* har kärlek, som så arbetar för Kristi sak. Men på det sättet har aposteln talat i vädret, beskrivit en händelse, som aldrig kan inträffa. Men vad säger Kristus?

Jo, just på det anförda stället, där han lärar, huru de falska profeterna skulle igenkännas av sin frukt, säger han: *Många skola säga till mig på den dagen: Herre, Herre, hava vi icke i ditt namn profeterat och i ditt namn utdrivit onda andar och i ditt namn gjort många kraftiga gärningar? Och då skall jag bekänna för dem: Jag kände eder aldrig: gån bort ifrån mig I ogärningsmän.* Matt. 7: 22, 23.

Men är nu kärleken ett så viktigt tecken, huru angeläget är det icke att förstå, *vilken* och *hurudan* den kärlek är, som aposteln menar. Ty är icke all kärlek Andens frukt? Partiandar hava ock en kärlek till sina anhängare. Vi skola därför noga efterse, huru aposteln själv beskriver den kärlek, varom han talar. Beskrivningen följer genast på det anförda stället - 1 Kor. 13:1-3 - och lyder sålunda: *Kärleken är långmodig och mild, kärleken avundas icke, kärleken förhåver sig icke, han skickar sig icke ohöviskt, han söker icke sitt, han förtörnas icke, han tillräknar icke det onda. Han gläder sig icke över orättfärdigheten, men han gläder sig med sanningen. Han fördrager allting, han tror allting, han hoppas allting, han tål allting.*

Här återstår nu endast att göra tillämpning och användning härav, ty orden äro ganska tydliga. *Kärleken är långmodig och mild*. Om du känner någon, som talar och lärar vådeligen, har all kunskap och vet alla hemligheter, men som själv är motsatsen emot tålig och mild, är i *allmänhet* ofördragsam och bitter, är snar till vrede och tråtor, mera river och biter fåren, än helar och sköter dem, så låt orden och ämbetet och allt, som hör till »*fåarakläderna*», vara så goda de kunna, men av denna *frukt* märker du, vad som är »*invärtes*» (Matt. 7:15).

Om Herrens Ande bodde där, men endast naturanlaget vore av en särskild hetsighet, så skulle Anden väl uppenbara sig däruti, att på en tillfällig överilning följde ånger, erkänsla, förödmjukelse; men där sådant aldrig förspörjes, utan otålighet och omildhet äro de *rådande*, där har du sannerligen icke fikonträdets, utan törnets och tistelns tecken. Denna åtskillnad bör göras vid alla dessa frukters bedömande. *Kärleken avundas icke*.

Mången synes hava kärleken, är mild och fredlig men nämligen endast så länge ej grannen har mera vinning, lycka eller ära; då blir där så mycket att anmärka emot honom. Detta heter *avundas*. Detta utmärker partianden. Får han själv vara den ende eller förnämste mästaren, så är han from och god; men blir en annan mera ärad, så blir han fientlig. Detta heter att *avundas*; detta heter att icke hava kärleken. Där kärleken råder, går det så till, som aposteln säger, att »om en lem äras, så fröjda sig alla lemmarna med.» *Kärleken förhäver sig icke*, d. ä. handlar ej som skalkar, eller »den gör icke sin nästa förtret eller orätt, bespottar ej någon av högmod, förakt och förmäthenhet» (såsom Luther tolkar detta). *Kärleken uppblåses icke*. När någon är stolt och högmodig över sina gåvor och företräden, sin lära eller sin verksamhet, så saknar han kärleken, så förbättrar han icke, utan då sannas apostels ord: *kunskapen uppblåser, men kärleken uppbygger. Kärleken skickar sig icke ohöviskt*, d. ä. »utbrister icke i ohövlige ord och åthävor, bister uppsyn och annan oanständighet».

- *Han söker icke sitt*, sin ära och sin vinning, utan Herrens ära och nästans bästa, och kan därför, när han röner motstånd, lugn och mild säga: Välan, *din sak* det är, o Herre mild», - om du tillåter detta, så gott, icke är det min sak, min förlust; därav följer då, att - *han förtörnas icke*, han börjar ej larma och smäda, utan anbefaller saken åt Gud.

- *Han tillräknar icke det onda*, han har ingen benägenhet att tyda andras avsikter och inre förhållanden till det värsta - ej heller önskar han sin nästas fall och ofärd, nej.

- *Han gläder sig icke över orättfärdigheten*. Det finnes människor, som glädjas och njuta, när de få höra, att en kristen fallit eller farit vilse, och de få något att utsprida och omtala. Den glädjen är ganska nära besläktad med djävulens skadefröjd över människors fördärv. Sådan glädje har icke kärleken; - *men han gläder sig med sanningen*, varhelst den finnes.

- *Han fördrager allting*.

- *Han tål allting*, för nästans tjänst och sanningens försvar. De, som för människors otacksamhet upphöra att göra gott, hava icke kärleken.

- *Han tror allting, han hoppas allting*, han är ett gott barn. Blir han ock stundom bedragen i sina goda tankar, är han dock ett älskligt barn. De, som aldrig kunna tro gott om andra än sig själva, hava icke kärleken.

Se nu här, - må detta endast tjäna till ett exempel! - på detta sätt kan man av frukterna, dessa och ännu flera, pröva andarna. Blir icke ulven uppenbar i något av dessa fall, av läran eller frukterna, så hållom oss efter apostels regel: *Domen icke i förtid! Vilken tid? - den tid, då Herren skall bringa i ljuset, vad i mörker är fördolt* (1 Kor. 4: 5); *ty somliga människors synder äro uppenbara och gå före dem till dom, men för andra följa de ock efter* (1 Tim. 5: 24).

Men slutligen: måtte ingen härav hämta den fördärliga villfarelsen att tänka: Nu är det ingen fara, nu har jag de goda vapen och den lykta i min hand, med vilken jag i alla tider väl skall se mig före mot alla falska andar!»

- Man har tusende bedrövlige exempel på sådana, som en tid voro så vissa, så fasta, så skarpsinniga att pröva andarna, men just genom denna inbillning om sig, dels såsom ett rättfärdigt straff av den store, nitälskande Guden, som »*icke vill giva sin ära åt någon annan*», blivit slagna med förundransvärd blindhet och fallit offer för de ömkligaste villfarelser, dels ock förfallit i en sådan benägenhet för ulvars och legoherdars provande, att de glömde *ormen*, som låg framför foten, d. ä. att de så beständigt hade ögonen på andra, att de förgåto sig själva, förgåto att pröva sin egen inre människa och därunder förlorade livet, den egna bättringen och tron, och kanske bibehöll o vad de sökt, sin rena lära, men såsom ett dött, torrt, dammig skräp från forna dagar.

Därför fordras här visserligen först och sist, att man dels framför allt prövar och övar *sitt eget liv* i Kristus, och sedan *väl förödmjuka sig inför Herren* och *beder* - beder om hans nådiga ledning, hans utlovade helige Ande, som ensam har det ämbetet, den kraften och äran att »*leda oss till hela sanningen*». Sådana ödmjuka och trogna böner fordras väl i denna tid. Den som har nådens och bönens ande, han bedje för sig och sina barn, ja, för hela Kristi kyrka: *Ack, bliv hos oss, o Jesu Krist, Ty afton är nu kommen visst, Din helga läras klara ljus, Låt alltid lysa i ditt hus.* (Sv. ps. nr 120:1-9)

* »Falsitas seu depravitas evangelii est, *quodfide justificemur, sed non sine operibus legis*. Hac conditione annexa pseudo-apostoli praedicaverunt evangelium.» (Just det är evangelii rätta förfalskning, att vi väl varda rättfärdiga av tron men icke utan lagens gärningar. Blott man tillägger detta villkor, så hava också de falske apostlarna predikat evangelium). *Luther*, över Gal. brevet.

** Huru fin och sann är icke den anmärkningen av *R. Hamnerin*, att det är en av djävulens finaste snaror, när han i de trognas hjärtan predikar, att de skola göra en ny bättring; ty vad kan väl synas mera gott eller åtminstone oskadligt? Men betänk, vad är dess *ändamål* – och *frukt*? – Jo, att *göra en sådan bättring, varmed de själva skola vara nöjda* – märk! – *nöjda med sig själva!* – då däremot den bättring, som Gud verkat, aldrig låter människan bliva nöjd med sig själv eller sin bättring, alltid håller henne i andlig fattigdom, i missnöje med sig själv.

– C-O Rosenius 1845

© **Pietisten 2025**

Texterna får användas fritt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.
www.pietisten.com